

CLIMA EMPRESARIAL TURÍSTIC (XI)

CRISI CONJUNTURAL O ESTRUCTURAL?

A tots els sectors empresarials turístics, encara que amb distinta intensitat, es manifesta una preocupació respecte la temporada alta turística de l'any 2009. Es parla d'una temporada curta, de contractacions d'última hora, de la baixa capacitat de despesa dels nostres visitants... Tot això pareix apuntar a que aquesta temporada turística pot significar una pèrdua rellevant de rendibilitat empresarial. No obstant, el problema es troba en conèixer i avaluar si aquesta situació és deguda a fets conjunturals ocasionats per la crisi econòmica, que afecta als mercats emissors, o si també està sortint a la llum una crisi més preocupant de tipus estructural.

En definitiva, es tracta d'analitzar si el nostre producte turístic és realment competitiu, dins un món cada vegada més globalitzat i amb la presència creixent d'altres destinacions turístiques.

EXPECTATIVES EMPRESARIALS. TEMPORADA ALTA 2009 (comparació amb 2008)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS
Millor	3,5%	5,5%	5,5%	10,0%	6,1%
Igual	62,5%	59,5%	64,0%	78,0%	66,0%
Pitjor	34,0%	35,0%	30,5%	12,0%	27,9%

TAULA N°1

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

La taula número 1 reflecteix les **expectatives** que té el conjunt d'empresaris turístics de cada una de les illes, i de les Balears en el seu conjunt, per aquesta temporada respecte l'any 2008.

Tal i com es pot comprovar, un **27,9%** de l'empresariat considera que la temporada que ara comença serà pitjor que la de l'any passat.

Per illes, aquests índexs negatius són especialment rellevants a **Menorca** (35%), seguida de **Mallorca** (34%) i **Eivissa** (30,5%), mantenint-se **Formentera** amb una xifra estable i molt més reduïda.

Aquest quadre de referència, com és lògic, necessita ser

analitzat i desglossat per arribar a una visió correcta de la situació actual.

Per aquest motiu, analitzarem aquestes dades separant els empresaris del sector de l'**allotjament**, amb les seves diverses tipologies, i els empresaris de l'**oferta complementària**, també desglossats en distintes categories.

Finalment, a la darrera pàgina d'aquest Quadern, volem analitzar dos factors essencials: quines són les **debilitats** bàsiques del sector turístic segons els empresaris; i la incidència que poden tenir les dolentes perspectives en l'**ocupació laboral**, ja sigui des de la vessant de creació de nous llocs de feina, ja sigui en el manteniment dels ja existents.

QUADERNS GADESO SOBRE EL TURISME. ANY 2009

- L'opinió dels ciutadans. Maig 2009
- L'opinió dels turistes (Menorca, Eivissa i Formentera). Agost 2009
- Empresaris turístics (pre-temporada). Juny 2009
- Anàlisi zona turística en reconversió (Platja de Palma). Setembre 2009
- L'opinió dels turistes (Mallorca). Juliol 2009
- Empresaris turístics (post-temporada). Octubre 2009

ALLOTJAMENT: BAIXA RENDIBILITAT

Per la liberalització del transport aeri, l'aparició de les companyies denominades de baix cost i l'aplicació de les noves tecnologies en la comercialització del turisme, resulta impossible que els empresaris d'allotjament turístic puguin saber amb temps suficient, com ocorria abans, quina serà la seva ocupació real. Aquest fet encara és més greu ara, donada la crisi econòmica generalitzada, que reactiva la contractació en el darrer moment. Aquesta realitat està provocant, si més no, una inquietud en el sector i una baixada no desitjable en els preus finals.

PERSPECTIVES DE LA TEMPORADA ALTA 2009 (comparació amb 2008)

TAULA N°2

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS	
Allotjament	Millor	6,0%	7,0%	8,0%	11,0%	8,0%
	Igual	77,0%	69,0%	78,0%	83,0%	76,8%
	Pitjor	17,0%	24,0%	14,0%	6,0%	15,2%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

Al conjunt de les empreses d'allotjament els resultats empresarials es perceben com a més negatius que els de la temporada alta 2008.

Com es pot comprovar, la situació més negativa es dona a **Menorca**, on la pèrdua de valor de la lliura esterlina està provocant una recessió del mercat britànic, principal emissor d'aquesta illa. Al mateix temps, existeix un problema real provocat per la manca de companyies aèries de baix cost que connectin Menorca amb els seus clients turístics.

Per altra banda, cal destacar que **Formentera** és l'illa on es percep una situació més positiva i estabilitzada.

Si analitzam per tipologies d'allotjament, es pot veure com el sector amb una percepció més negativa són els **hotels**

"convencionals". Un 20,2% d'aquest empresaris hotelers consideren que aquesta temporada serà pitjor que la de l'any passat. Aquesta percepció negativa és menys rellevant a altres tipologies d'allotjament, com els apartaments turístics, el turisme residencial i el turisme rural.

Pareix precisament que el **turisme residencial** és el menys afectat (només un 13,5% creu que la temporada empitjorarà), seguit dels **apartaments turístics** (15%) i del **turisme rural** (16%).

S'ha de destacar que aquests darrers subsectors són els que estan fugint de la comercialització clàssica dels majoristes i acuden a una contractació directa i més personalitzada, a través sobretot de les noves tecnologies (internet).

ANÀLISI PER TIPOLOGIA D'ALLOTJAMENT

TAULA N°3

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS	
Hotels	Millor	4,0%	3,0%	7,0%	11,0%	6,3%
	Igual	74,0%	63,0%	73,0%	84,0%	73,5%
	Pitjor	22,0%	34,0%	20,0%	5,0%	20,2%
Apartaments turístics	Millor	7,0%	8,0%	9,0%	10,0%	8,5%
	Igual	77,0%	70,0%	76,0%	83,0%	76,5%
	Pitjor	16,0%	22,0%	15,0%	7,0%	15,0%
Turisme residencial	Millor	4,0%	8,0%	5,0%	10,0%	6,3%
	Igual	81,0%	74,0%	80,0%	84,0%	79,7%
	Pitjor	15,0%	18,0%	15,0%	6,0%	13,5%
Turisme rural	Millor	3,0%	9,0%	4,0%	10,0%	6,5%
	Igual	77,0%	72,0%	77,0%	84,0%	77,5%
	Pitjor	20,0%	19,0%	19,0%	6,0%	16,0%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

OFERTA COMPLEMENTÀRIA: MÀ DE METGE

La denominada oferta complementària és en realitat l'oferta primària o bàsica, simplement perquè els turistes, quan escullen una destinació no ho fan pensant fonamentalment en l'allotjament (encara que sigui important), sinó en els distints productes que s'ofereixen en una zona determinada. Precisament aquesta diversitat de productes és el que hauria de ser la nostra oferta complementària, i no només bars, restaurants i comerços quasi calcats i, en ocasions, obsolets.

PERSPECTIVES DE LA TEMPORADA ALTA 2009 (comparació amb 2008)

TAULA N°4

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS
Millor	1,0%	4,0%	3,0%	9,0%	4,2%
Igual	48,0%	50,0%	50,0%	73,0%	55,3%
Pitjor	51,0%	46,0%	47,0%	18,0%	40,5%

Oferta Complementària

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

Com es pot veure a la taula número 4, les perspectives per a la temporada alta 2009, en comparació amb 2008, són preocupantment negatives.

Així, més d'un **40%** de l'empresariat balear dedicat a l'oferta complementària creu que aquesta temporada serà pitjor que la de l'any passat. Aquesta xifra és més elevada a **Mallorca**, illa on hi trobam més oferta i on més de la meitat dels empresaris veuen amb pesimismo la temporada turística que ara comença, seguida d'**Eivissa** (47%) i **Menorca** (46%). Igual que en sector allotjament, les dades menys negatives s'enregistren a **Formentera**, on "només" un 18% dels empresaris creu que anirà pitjor aquesta temporada que l'anterior.

El subsector més afectat per aquestes perspectives negatives és el **comerç turístic** (un 46,5% dels empresaris així ho afirma), especialment a Mallorca (illa on s'assoleix

un preocupant 72%). Possiblement, aquesta situació no es deu només a que els nostres visitants tinguin poca capacitat adquisitiva, sinó també per l'excessiva oferta, repetitiva, i en molts de casos, obsoleta.

En segon lloc es situa la **restauració** (42,5%), amb tota la seva complexitat, doncs inclou bars (amb quasi infinites tipologies), restaurants, etc.

Per part seva, el subsector dels **transports** discrecionals (trànfers als hotels, servei d'excursions...) es veu molt afectat, no només per la disminució objectiva del nombre de clients, sinó també pels diversos modes de contractació i de la manera de passar i viure les vacances.

Encara que el capítol "**Oci**" sigui el menys afectat pel pesimismo, un 39% dels empresaris creuen que aquesta temporada serà pitjor que la de 2008.

ANÀLISI PER TIPOLOGIA DE L'OFERTA COMPLEMENTÀRIA

TAULA N°5

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS
Millor	1,0%	3,0%	3,0%	10,0%	4,2%
Igual	46,0%	49,0%	48,0%	70,0%	53,3%
Pitjor	53,0%	48,0%	49,0%	20,0%	42,5%
Millor	0,0%	4,0%	2,0%	6,0%	3,0%
Igual	28,0%	51,0%	49,0%	74,0%	50,5%
Pitjor	72,0%	45,0%	49,0%	20,0%	46,5%
Millor	0,0%	2,0%	3,0%	8,0%	3,2%
Igual	45,0%	54,0%	51,0%	74,0%	56,0%
Pitjor	55,0%	44,0%	46,0%	18,0%	40,8%
Millor	3,0%	5,0%	5,0%	7,0%	5,0%
Igual	48,0%	47,0%	53,0%	76,0%	56,0%
Pitjor	49,0%	48,0%	42,0%	17,0%	39,0%

Restauració: bars, restaurants...

Comerç turístic

Transport: taxis, discrecionals...

Oci: sales de festa, esports...

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

L'ESTACIONALITAT: ASSIGNATURA PENDENT

No hi ha empresari ni polític que no faci referència permanent a la necessitat de rompre l'estacionalitat, però mentrestant, no només no disminueix aquesta estacionalitat sinó que cada cop les temporades es fan més curtes. Potser ja ha arribat el moment de passar de les paraules als fets, i d'analitzar amb serietat quins dels nostres productes turístics són susceptibles de ser utilitzats durant la temporada baixa, i quines han de ser les vies de comercialització.

Elaborar un Pla de Màrqueting està molt bé, però s'ha d'analitzar si és útil i com es pot posar en marxa.

DEBILITATS DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA Nº 6

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Excessiva ocupació del territori	32,5	32,0	42,0	25,0	31,0
Excessiva estacionalitat	82,8	82,0	85,0	84,0	80,0
Escassa competitivitat	72,5	75,0	77,0	73,0	65,0
Treball de baixa qualitat	26,5	25,0	30,0	24,0	26,0

% respostes afirmatives

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

Com es pot comprovar, l'**estacionalitat** és el principal problema de l'activitat turística. Encara que a una certa distància del primer lloc, també es considera un debilitat de l'activitat turística l'**escassa rendibilitat empresarial** del sector. Sens dubte, això es deu a l'estacionalitat, però aquest no és l'únic motiu. És un fet que no podem competir en preus (encara que s'hagin de controlar els costos), i això fa imprescindible posar en valor altres inputs que estimulin no només els mercats "genèrics" sinó també segments concrets. No deixa de ser significatiu que només un 32,5% dels nostres empresaris turístics consideri una debilitat

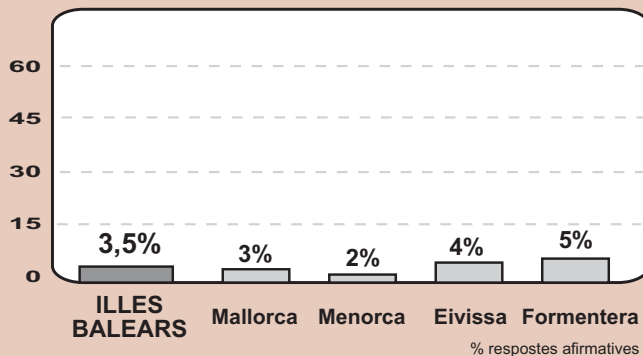
l'**excessiva ocupació del nostre territori**, i més si tenim en compte que la natura i el medi ambient són, o haurien de ser, uns d'aquests valors afegits. Aquesta preocupació és bastant més elevada a Menorca.

Per últim, cal destacar que els empresaris no creuen que el **treball** dins el sector turístic sigui de **baixa qualitat**, just el contrari del que opinen els ciutadans de Balears (veure QG nº142 de maig de 2008). Aquesta afirmació molt possiblement tenguí relació amb la disminució dels índexs d'ocupació laboral.

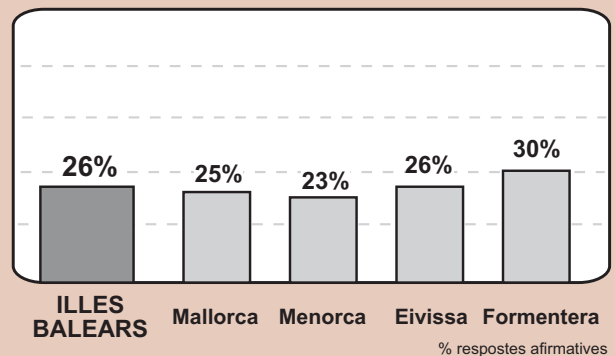
DISMINUEIXEN ELS ÍNDEXS D'OCUPACIÓ LABORAL

TAULA Nº7

ES CREARAN NOUS LLOCS DE FEINA

ES MANTINDRAN ELS LLOCS DE FEINA

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2009

La taula adjunta resulta altament significativa: l'empresariat turístic de les Balears considera que a la temporada alta 2009 **no es crearan nous llocs de feina** dins el conjunt de l'activitat turística.

No obstant, el més preocupant és que un quasi tres de cada quatre empresaris creuen que **no es mantindran els**

llocs de feina ja existents. Aquesta dada és encara més negativa a l'illa de Menorca, on només un 23% creu que es mantindran aquests llocs de feina.

Aquesta percepció pot afectar de manera rellevant als denominats fixos discontinus, i especialment a les persones que mantenen una activitat concretada bàsicament en els sis mesos de la temporada alta turística.